

वाखं [भाग ३]

ॐ नमो भगवते बुद्धाय
ॐ नमो भगवते बुद्धाय
ॐ नमो भगवते बुद्धाय
ॐ नमो भगवते बुद्धाय
ॐ नमो भगवते बुद्धाय

ॐ नमो भगवते बुद्धाय
ॐ नमो भगवते बुद्धाय
ॐ नमो भगवते बुद्धाय
ॐ नमो भगवते बुद्धाय
ॐ नमो भगवते बुद्धाय

भिक्षु अश्वघोष

बाखं (भाग ३)

भिक्षु अश्वघोष
आनन्दकुटी

बुद्ध सम्बत् २५१९

Dhamma.Digital

प्रकाशक

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार

श्रीघः, नघः त्वा

धर्मदान

दिवंगत पति हेरामान महर्जनया पुण्य
स्मृतिस निर्वाण कामना यासँ
थ्व बाखँ सफू धर्मदान
यानाम्ह—

कांछी महर्जन
तँलाछि

प्रकाशकीय

धर्मकीर्ति विहारं च धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी पाखें स्वीप्यंगु
सफूत छापे याये खना जिमि धर्मकीर्ति विहार परिवारया साप सयता बो ।

युकर्यं शिक्षां जाःगु बर्बाद कृत्या प्रकाशनया ले जिमित न्ह्यज्याका
ब्युगुलि जिपि धर्मकीर्ति परिवारत पूज्य अभधोष भन्तेया प्रति कुतक
जुया । वसफोत्रया लेखन शक्ति कन कन बडे बुइमा धका कामना याना ।

धर्मकीर्ति विहारया च अध्ययन गोष्ठीया उपासक उपासिका-
पिनिगु त्यानु मखागु भट्टा च सहयोग बुगुलि न्यावया भित्रे ३४ (स्वीप्यंगु)
सफू पिकाये खना धर्मकीर्तिया उपासक उपासिकापिन्त साधुवाद बिया
चवना ।

स्वीनिव्वं क्हापा नम्बुराय् धर्मशाला (सतः) दयेकू थाय् गुहाली
ब्यूबंभले आकाफाकां त्वचं कयेका लिहाँ वोबले ले खपे हे विवंगत जूह
पति हेरामान महर्जनया पुण्यस्मृतिश्च च्च सफू छापे यायेत आधिक
सहायता बिया वोह्म श्रीमती काँधी महर्जन उपासिकायात धन्यवाद बिया
चवना ।

—धम्मवती

धर्मकीर्ति विहार
१८ असार २०३२

अध्यक्षा
धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

सफू ह्यसीकेगु खँ

बाखं धयागु जीवने छुं कथं जूगु घटनाया तस्बोर खः । यद्यपि बाखने चर्वपि नायक नायीका जूपि मनूत काल्पनिक जुइ फु । तर घटना सत्य खः । थ्व बाखं सफुती चर्वपि पात्रत ला असत्य धका धाये मँछि । थुकी च्वंगु बाखंत बुद्धकालीन साहित्ये च्वंगु ल्यया तयागु खः ।

बाखं धाल धायेवं मचानिसँ बुह्ला-बुह्ली थ्यंकं न्यने यो । छुं खँ श्वीका बीया लागी अथवा शिक्षा प्रचार यायेया लागी बाखं मदयेक मगाः । बाखं न्ह्याह्यसिनं नं थू । उकिं धर्म प्रचार यायेत बाखं वासः थेंहे जू धयां अपो खँ जुइ मखु ।

थ्व सफुती बाखं न्यागु दु । ह्लापःया बाखं “बुद्धया खँ मन्यंहा भिक्षु” खः । थ्व बाखने मन बःमलायेकं जंगले व एकान्ते च्वना नं मज्यू । ह्लापां सयेक्य सीक्य यायेमाः । मनूतेगु पुचले च्वना मन बःलाकेगु यात हे बुद्धं प्रशंसा याना बिज्याः धयागु खँ थुकी दुथ्याः ।

अनं ल्यू “साक्क नयेगु आसां भिक्षु जूहा” धयागु बाखने थःगु जीवनया मू मस्यूगुलिं करपिनि जीवनया मू नं मस्यू । उकिं छको छको भिक्षु जूवन, तर थाकुल धायेवं हानं गृहस्थी जूवन । भिक्षु जुइगु हे ज्यू धाइपिनि लागी थुकी छुं शिक्षा बियातःगु दु ।

वयां लिपा “मिजं मिसा जुल” धयागु बाखने म्वाः मदुगु कल्पना याये मज्यू धया तःगु खः ।

“इन्द्र-धर्म” बाखने सकसिनं सीका तयेमागु उत्तमगु धर्मया खें
 बुझ्याना ख्वंगु बु । ततःधंगु यज्ञ होम व महापरित्राण यानां इन्द्र उब्बी
 धया मतः । इन्द्र जुइत ला आपासित ज्याय्खेले बुगु, हित व कल्याण
 जुइगु तुं; तापु, बगेंचा व लें आदि दयेका ब्युसा जक इन्द्र जुइ फइ धयागु
 बुद्धं प्रमाण बिया बिज्यागु बांला जू ।

दकसिबे लिपायागु बाखं छः “मन बःलाके माः” । ध्व बाखने
 मनू धयान्हेसिके आँट धयागु दयेमाः । आँट जक दत धाःसा याये मफुगु
 ज्या छुं मवु । आँट महुन्हेस्यां छुं नं ज्या याना नइ मखु । उँकि आँट
 धयागु मनूया तःधंगु धन सन्गति छः धयां अपो खें जुइ मखु ।

युँपि बाखंत जिगु मौलिक रचना मखु । सिंहली भाषं ख्वया तःगु
 सद्धर्मसागर अर्थात् धर्मपद व्याख्या धयागु सफुतीं बाखं प्यपु व “मन
 बःलाके माः” अथवा पञ्चायुध कुमारया बाखं जातकया आधारे भावार्थ
 कथं अनुवाद याना तयागु छः । शीर्षक जक भतिचा न्याइपुक व ध्वीक
 हीका बिया । भाय् नं भतिचा अःपुक हीका बिया । ध्व बाखं सफू
 शब्दार्थ अनुवाद मखु ।

ध्व सफू प्रकाशन यायेगु भार कया ब्यूगुलि धर्मकीर्ति बौद्ध
 अध्ययन गोष्ठीयात धन्यवाद गथे मबी ?

शाक्य प्रेस नं धन्यवादया पात्र जू, गुगु प्रेस प्रूफ बिहारे ध्वक
 बीहया नं हाकनं कया यंकेगु नं ज्या याना गुहाली बिल ।

आनन्वक्रुटी

१८।३।०३२

—अश्वघोष

बुद्धया खँ मन्यंह्य भिक्षु

आपासिया विश्वास खः एकान्ते चवनेवं मन याउंसे चवनी, मन बसे तये फइ । एक स्वये बले खः थें चवंसा नं थेक्क स्वये बले पाय्छि मजू । छायाःसा ह्लापां सय्के सीके यायेमाः । चित्तया बारे ज्ञान दयेके माः । भावना बःलाकेमाः अथे धयागु अभ्यास व अनुभव बःलाके माः । अले तिनि न्ह्यागु खँ नं विचार याना श्वीका काये फइ । मनया बसे मवंसे धीरज याये फइ ।

एकान्ते चवने बले मन याउंसे चवनीगु एक स्वये बले खः थें चवंगु छायाःसा शहररे चवंचवने बले नाना प्रकारया रूप रंगं याना मन चञ्चल ज्वी यो खः तर छु ले अथे धका सकलें जंगले बिस्युं हूँ धयागु ला ले ? अथे कदापी ज्वी मखु । बुद्धया शिक्षा अनुसार कीत सज्जनतयेगु सत्सङ्गत माःगु हे मनूतय्गु पुचले चवना मन ची फयेकेत खः । उपदेश न्यने माःगु विद्या ब्वने माःगु हे आज्ञाकारी ज्वीत खः । थन आज्ञाकारी ज्वीगु धयागु अन्धबिश्वासया बारे मखु । स्वेच्छाचारी जुया जीवन बरबाद ज्वीगु बारे सः स्यूपिनिगु अति व उपदेश न्यने माः धाःगु खः ।

थुगु हे बारे थन बाखँ छपु न्ह्यथने— छगू समये भगवान बुद्ध वालिका नगरया लिक्कसं वालिका पर्वते बिज्याना चवंगु जुया चवन ।

अबले तक छ्यें चवंचवनेगु यक्व कन्फ्ट खः कचवं खः धका मती तया यक्व भिक्षु जूवोपि दत । थुथाय्तक बुद्धयात स्थायी रूपं सेवा

यादपि सुं मबुनि । आनन्द भिक्षु सेवक मज्जतले नागित, नागसमाल,
मेघिय आदि भिक्षुपि पालंपा याना बुद्धया सेवा यानाचचन ।

बालिका पर्वते बुद्ध च्वना विज्याः बले मेघिय भिक्षु छद्म हे जक
तथागतनापं च्चं च्चंगु कुल ।

छन्दु मेघिय भिक्षु भिक्षां विज्यातं । छयाय् अमाया अंगल छन ।
अन वना पलख च्वन । वयांत साप आनन्द ताल । न्हाइपु ताल । वया
मती बल बुद्धं आज्ञा जक विद्या विज्याःसा थन आनन्दं च्चं वये का ! थन
जूसी ध्वान भावना नं यायेफु । याकेनं ज्ञानं नं लाभ ज्जी । बुद्धयाथाय्
मनूत नं मिसात नं बरोबर वया च्चं । शान्ति मबु । थन हे च्चं वयेगु बेस
ज्जी का ! धका मती तथा बुद्धयाथाय् वन । बुद्धयात वन्दना याना
धाल—

“मन्ते, जि थौं सुये चीवरं पुना पात्र च्वना जन्तुगामे भिक्षा
वना । भोजन सिधयेव भधा आराम काये धका किमिकाला खुसिया सिधे
बाह्य वना बले छयाय् एकांते अया बगीचा छगू खना । मनूतय्गु समाजं
नं अलग लाः । हासः हीसः छुं मबु । अमज धर्म पालन थायेत पाइ परे
जू । ध्यान भावनां नं थाये ज्यु । थन बरोबर मिसा मिजंत छपिनि धरान
थायेत वया च्वन, वना च्वन । उकिं जिगु मने शान्ति मजू । उकिं अन
वनेत छपिके आज्ञा काः वयसच्वना ।”

बुद्धं विद्याः बाना विज्यात— थ्व मेघिय भिक्षु ह्यासुवत्त्रं पुंगु
ता मबु नि । सःगु छुं मबु नि । ध्यान भावनाया च्चं छुं मस्युनि । थन
चञ्चल तिति । तालिम मगाःनि । थ्व अंगले वना च्वने फेमछुनि । अये
मती तथा धया विज्यात—

“मेघिय ! छन्हु निन्हु आसेनि, छ वन धायेवं जि याकचा ज्वी ।
मेपि मवोतले वने मतेनि ।”

निन्हु स्वन्हु लिपा हाकनं मेघिय भिक्षुं बुद्धयात धाल— मन्ते,
छपिनि याये माःगु ज्या छुं मन्त, छपिनि उन्नति याये माःगु छुं मन्त ।
कोत्यला छोये धुं गु क्लेश हानं दना बइ मखुत । जि अये मखु । जि यक्व
ज्या याये बाकि दनि । जि थन विहारे च्वना छुं उन्नति याये मफु । उर्कि
आजा जुया बिज्याहुँ जि अँया बगीचाय् वने । अन वना श्रमण धर्म पालन
याना च्वने । अन छुं हे भारम्मण (बाँलागु रूप शब्द आदि) मडु ।

बुद्धं निकोगु पटक नं आसे नि, छ वन धायेवं जि याकचा ज्वी
वनेमते नि धया बिज्यात । स्वकोगु पटके नं अथे हे धया विदा फोना
चवंह मेघिय भिक्षुयात धया बिज्यात—“मेघिय, छं श्रमण धर्म पुरे
याःवने धका पिरे याना च्वन । छंत छुं धायेगु मडु । छं स्वया गथे याये
माल अथे या ।”

शुलि न्यने धुनेवं मेघिय भिक्षु लय् लय् तातां न्यासिचाः पह
पिकया बुद्धयात वन्दना याना स्वचा चाःहुला वन । वना अँया बगीचाय्
छमा सिमा क्वय् च्वना मिखा तिसिना च्वन । मिखा तिसिना च्वंसा नं
मने नाना प्रकारया कल्पना तर्क वितर्क वयाच्वन । काम वितर्क, व्यापाद
वितर्क, विहिंसा वितर्क वया मन इतमत कना च्वन ।

काम वितर्क = छ्ये च्वना बले मोज याना च्वनागु खँ लुमंसे वल ।
साक्क नया च्वनागु खँ लुमंसे वल । बिते ज्वी धुं कुगु खँया बारे तर्क
वितर्क जुल । रूप, शब्द, गन्ध, रस व स्पर्शया खँ मने ल्ये ल्ये पुया चित्त
गोलमाल ज्वीगुयात काम वितर्क धाइ ।

व्यापाद वितर्क = छ्ये व्वना बले फलानाम्हेसिनं वामलाक नकल, पक्षपात यात, गुदं न पिने वने बले न्हाबल्ले फलानाम्हेसित जक नापं व्वना यंकिगु, जित व्वना मयंकु । जि जक शिष्य मखु ला । बुद्धं नं स्वकोमच्छि धया तिनि जंगले वयेत भाजा बिया बिज्यात । थये कल्पना ज्वीगुयात व्यापाद (द्वेष) तर्कं धाइ ।

बिहिंसा वितर्क = जित थये याःगु आसे रे बदला मकासे छाया तोते, थये ज्वीमा, अथे ज्वीमा, बाणं कया सीमा आदि तर्क वितर्क ज्वीगु-यात बिहिंसा वितर्कं धाइ ।

थये कल्पना जक वया मेघिय मन ला फिसले बुया वोगु सिमा खें, कस्ति हात जाय्क दुगु हाप्पले कस्ति कायेत्यंहा खें अकुशल चेतनां इतःमतः कना ह्य पीसे च्वंका, मन छ्वासुका च्वने माल । मेघिय भिक्षुं बिचाः यात—जि छ्ये व परिवार तोता प्रव्रजित जुयागु भद्धां छः, एसां जित ला मखुगु कल्पनां ही मही चायेकल । आ जि थन व्वना भरण धर्मं पुरे याये फइमखु, ध्यान यायेगु ला गनं गन का ! धिक्कार ! छु जूगु । भगवान बुद्ध धात्थें दूरदर्शिहा (लिपा ज्वीगु तक नं खें स्पूहा) छः । उकि वसपोलं जित स्वकोतक नं पना बिज्यागु । आ वसपोलयाथाय् वना जूगु छ नं फुकं कने माल धका मती तथा बुद्धयाथाय् वना धाल— मन्ते, जि छपिसं वनेमते धायेक अया बगीचाय् वना सिमा व्वय् फेतुसैं नितें जित छु जूगु छु जूगु मस्यु, व व्वहे मदयेक मने अकुशल कल्पना ल्ये वना बल । जि धात्थें भद्धा तथा छ्ये तोता प्रव्रजित जुयागु छः मस्यु गथे जुया जिगु मन अशुद्ध जुल । चञ्चल जुल ।

भगवान बुद्धं मेघिय भिक्षुयात धया बिज्यात—

मेघियं छं तःधंगु गल्ती यात । छं याःगु गल्ती चिकिचाधंगु
 समक्य् ज्वीमते । जि छन्त न्वखंक धयागु खः थन मेपिं सुं मदुनि जि
 याकचा तोता वनेमते नि । थथे धयागु हे छंगु ज्ञान छिपे मजूनि । जंगले
 च्वना नये फइमखु धयागु सीका खः । अपायसकं मती वो वो थें ज्वी
 मजू । थ्व चित्त माक थें चञ्चल । लखं थकया तःह्य न्या थें थ्व
 चित्त छुटपटे ज्वी यो । चित्तयात व्वातुक ज्वने फयेकि । छं सयेके सीके
 मगानि ।

भिक्षु मेघियं थःगु गल्ती स्वीकार याना क्षमा फोना थःगु जीवन
 सुधार यात ।

साक्र नयेगु आसां भिक्षु जूह्य

भगवान बुद्ध श्रावस्ती बिज्याना च्चंबले सिगु घटना छः । साजवा छम्हेस्या सा छह्य तन । सा मामा जंगले उखें पुखें ब्वाय् जुजुं बाह्नि ई जुल । बल्लं सा लुइका सागले चिना बल । साप संक नये पित्याना जा छप्य नःबने माल धका लिक्कसं च्चंगु बिहारे दुहां वन । बुने बना भिक्षु-पिन्त वन्वना याना छले लिक्क फेतुत । अबले न्होनेसं भिक्षुपिनि नया ल्यंगु जा दया च्चन ।

भिक्षुपिसं वया नये पित्याका वोगु सीका व जा कया नःसां उ्यू धका कयना बिल । भगवान बुद्धया पाले भिक्षुपिन्त ला न्या तया भोजन प्राप्त उवीगु जुया च्चन ।

व साजवाया प्वाः त्यंक नया ह्लाः सिला भिक्षुपिथाय् बना न्यन-भन्ते, थौं सुना नं विशेखं भोजन याकवोगु दु ला ?

मखु, जिमित ह्निह्नि थये हे भोजन प्राप्त उवीगु दु धका भिक्षुपिसं लिसः बिल ।

साजवा नं मती तल- जिमि अपाय्सकं हि चःति हायेका दुःख सिया कमाय् याना छको हे थये लुधंक प्वाः जायेक नये मखं । थुपि भिक्षुपिनि सुंक च्चना ह्निह्नि थये साक्क नया च्चने दु । जि नं भिक्षु उवी माल, धका भिक्षुपिथाय् बना प्रन्नजित फों वन । भिक्षुपिसं वयात प्रन्नजित याना बिल । उपसम्पदा (भिक्षु पदवी) नं बिल । माःगु नियम पुरे याना बिहारे याये माःगु सफा सुघर नं याना बुद्धया नामे प्राप्त जूगु भिक्षा

नया लाभ सत्कार दयेका च्वंचवन । गुलिचां मदुवं हृष्टपुष्ट जुया ल्हना वल । एसा वया ह्निह्नि भिक्षा वना नये थाकु चाया थ्व भिक्षु जीवन नं मज्यु थाकु का धका मती तया चीवर तोता गृहस्थी जुया छ्यें वन ।

छ्यें च्वना ह्निह्नि निभाले च्वना चःति वयेक ज्या याना परिवारया चिन्ता काये माःबले गुलिचां मदुवं गंसि जुया वन । साक्क नं नयेगु मदु बले थ्व गृहस्थी जीवन ताले मला धका हाकनं भिक्षु जूवन । साक्क नया ल्हना वयेवं छ्यें कला नं लुमंसि वल, भिक्षु जीवन नं मयेया वल । हाकनं ह्यासुवसः तोता गृहस्थी जुया छ्यें वन । व प्रत्रजित जुया च्वंबले भिक्षुपिन्त यक्कों उपकार जू । ज्या जि यायेगुली अलसी मचाः । छ्यें वना गंसि जुया ज्या थाकु चाया वल कि, साक्क नये मन्त कि विहारे वना भिक्षु ज्वी माल धका हाः वनी । भिक्षुपिसं वयात खुकोतक भिक्षु याना बिल । मती वोवो बले चीवर पुना भिक्षु ज्वीह्य जुया वयागु नां हे “चित्त हत्थ” अर्थात् चित्तं गथे गथे धाल अथे अथे प्याखं ह्वीह्य धका नां तया बिल ।

व हानं छ्यें वन हाकनं भिक्षु जुल । अथे जुजुं वया कलाया मचा प्वाथे दत । हाकनं चीवर तोता छ्यें वना बुंज्या याना नया च्वन । छन्हु बुं वना लिहां वया कोठाय् वंबले कलाम्हेस्या मचा बुइ त्यइथे च्वंह्य न्ह्यो वयेका च्वन । वस्त्र नं छले लाना च्वन । म्हुतुं लाः स्वालायें वयेका न्ह्योसः वयेका च्वन । ह्यासं ह्नि सुलु सुलु वयेका च्वन । थः कलाया दृश्य खनेवं सीह्य मना वया च्वंगु थें समळे जुल । वयात घृणा नं जुल अनित्य नं खन । अहो थ्वहे का अनित्य । थ्वं याना जि भिक्षु जीवन नं बांलाक हना च्वने मफत । छ्यें जक व्वाय् वयेगु मन जुल । थ्वं याना जित

दुःखं जुल । जिगु चित्तं चञ्चलं जुल । यजाम्हेसिधायं नं च्वनेगु ला धका
चीवरं छन्दः च्वना काचाकाचां पिहाँ वन ।

लिककसं च्वंगु छ्ये वया ससः माँह्य च्वं च्वंगु जुयाच्वन । जिवा
भाकु बुं वना लिहाँ वया ताडत मच्चंसे तुयन्त ह्यासु वसः छन्दः च्वना
काचाकाचां पिहाँ वन । छु जुल ये जिमि म्हाय्यानाय जक स्वाना वन ला
धका काचाकाचां म्हाय्यायायाय वना स्वः वन । म्हाय्य कोषाय चत्ता
स्वाना वस्त्रं नं छले लाका लाः स्वाल्याये वयेका, हित्याः ह्यासं पिकया
छना च्वंगु छना— अलच्छिनाह्य मचा वं याकनं छिमि भातं छन्त तोता
वने धुंकल । छं मेह्य भातं माले माल । छ छना च्वंगु डङ्ग छना मन
स्यंका हानं भिक्षु जूवन ।

म्हाय्यम्हेस्यां माँयागु खं न्यना घाल—

माँ सुंक च्वं, माःथाय हूँ हालिमते । व मिजंया छु भाः व गोन्हु
भिक्षु जुया च्वनी धका । वं जित तोते फइ धका ला ? कंस प्यन्हु तीजक
जियाय इइ हे तिमि स्व रे ! थन हाला च्वनेमते ।

अनित्य ! दुःख ! हा हाँ लँय वना च्वं च्वं व मनू श्रोतापन्न
जुल । भिक्षुपियाय वना भिक्षु याना ब्यु धका पिरे याना च्वन ।

भिक्षुपिसं घाल—आ छन्त जिमिसं भिक्षु याये फइमखुत, छन्त
भिक्षु जीवनं ज्या मबो ।

मखु भन्ते, आ छको जक जित भिक्षु याना बिज्याहूँ धका सापसंक
पिरे याना च्वंगुलि भिक्षु जुयाः च्वंबले यक्व उपकार याना तःह्य म्वाल
का धका गुण सुमंका हानं भिक्षु याना बिल । न्हेकोगु पटक भिक्षु जुया
गुलिचां मबुवं प्यंगु विशेषता बुह्य अरहन्त जुल ।

छुं दिन लिपा भिक्षुपिसं ध्याके थें याना—“छु छं छ्यें कला
लुमंसि मवो ला ? छ्यें वने मत्योनि ला ? धात्थें छ्यें वनेत तयार जुया
च्वंहा थें च्वं” धका हाला च्वन ।

चित्त हत्थ भिक्षुं लिसः बिल— जि ह्हापा थें मखुत । सांसारिक
बन्धनं मुक्त जुल । जित छ्यें साला यंका तःगु खिपः चफफुइ धुन । अः जि
गृहस्थाश्रमे वनी मखुत ।

वसपोलया खँ न्यना भिक्षुपि अकमके जुल । भगवान बुद्धयाथाय्
वना धाः वन— भन्ते, चित्त हत्थ भिक्षुं थः अरहन्त जू थें च्वंक खँ
ह्लात । वं मखुगु खँ ह्लाना च्वन ।

अले भगवान बुद्धं धया बिज्यात— भिक्षुपि, अथे हे खः । व
भिक्षुया चित्त चञ्चल जुया अज्ञाने लाना च्वंबले, धर्मया खँ मस्यू बले
भिक्षु जुया हानं छ्यें वना गृहस्थी जुल खः । आ वयाके पुण्य नं मन्त,
पाप नं मन्त । नितां मन्त । आ व संसारे आवागमन ज्वी मखुत । व
अरहन्त ज्वी धुंकल ।

मिजं मिसा जुल

मगवान बुद्ध श्रावस्ती जेतवने बिज्याना उवंबलेसिगु खं खः ।
छन्ह सोरेय्य सेठया काय् पासा छह्य भवना आराम पूर्वकं रये उवना मेपि
नं मुंका मोल्हु बने धका वन । लंय महाकात्यायन महास्थविर भिक्षा
बिज्यायेत पात्र उवना चीवर पुना बिज्यात । चीवर पुना बिज्या बले
वसपोलया बांलागु शरीर खना सेठ पुत्रं मती तल—“वसपोल जिमि कला
जूसा गुलि ज्यू अथवा जिमि कलाया म्ह नं वसपोलया थें बांलासा गुलि
मज्जा ज्वी खइ । थुलि मती तयेवं हे वयागु पुरुष लक्षण मवया मिसा
जुल ।

मिसा ज्वी वं साय मछाला रथं कुहां वना सुत्त बिस्यु वन । रये
उवंपि पासापिसं मस्यु, छाय् छु जुल, सेठपुत्र गन वन । माला स्वत लुइके
मफु । सकलें मोल्हुया छयें लिहां वन ।

सेठं न्यन—“जिमि काय् गो ?”

“मोल्हुया छयें बल धका उवना मवो ला ?”

सेठं काय्यात मालां माले मफया सित उवो का धका मती तथा
धसु ध्वे न्यायेका सीम्हेसिगु नामं याये माःगु फुकं याना बिल ।

थुले सोरेय्य सेठपुत्र मिसा जह्य तक्षशिला पाखे (पाकिस्तान)
वन । लंय उखे पाखे वनाउवंगु रथ ल्यूल्यू वना उवन । रये उवंपिनि खं
जुल—कीगु रथया ल्यूल्यू ल्यासिह्य मेजु छह्य वया उवन सु थें मस्यु ।

अले वहे मिजं मिसा जूम्हेस्यां ह्लाती चत्रंगु अंगु छपा बिया रथे च्वना तक्षशिला वन ।

रथे च्वंपिसं कल्पना यात— की साहुया काय्या व्याहा मयानि । वयेकयात थ्व मेजु लो नं लो पाय्छि नं जू बां नं ला । मिले याना ब्यूसा कीत उपहार काये दइ, साक्क नं नये दइ ।

तक्षशिलाय् थ्यनेवं साहुया काय्यात धाल— साहुजी, छित लोह्म भमचा छह्म हया स्वया दिसैं ।

साहुया काय्मचां तुर्ति निसैं छ्यने थ्यक स्वया लय् ताल— आहा ! गुलि बांलाह्म, जित पाय्छि नं जू, हिसिचा नं दु धका व्याहा याना काल ।

व्याहा याना काय्मचा निह्म दत । छन्हु मिसाम्हेस्या ऊयालं क्वस्वया च्वंबले सोरेय्य देशे च्वंहा वया हे पासा गाडाय् यक्व दयेक माल तथा व्यापार याःबोगु खन । ह्यसीका नोकरत छोया पासाह्म तले सःता माने यात ।

पासाम्हेस्यां न्यन— जित ह्यमस्यूसां छाय् थपाय्सकं माने यानागु ? छु जित ह्यस्यू ला ?

जि छित ह्यस्यु । सोरेय्य देशं वयागु मखु ला ?

“खः”

फलानापि साहुतेगु हालखबर छु दु ले ? इमि जहानापि म्हंफु ला ?

“अहो ! इमिगु खैं फुकं न्यन । छु छं ह्यस्यू ला ?”

“जि बांलाक म्हस्यू” इमि काय् छह्म दुगु छु जुल थैं ? धका व

मिसां न्यन ।

सोरेय्य बेशं बोम्हेस्यां धाल— व सेठया काय्यागु खं ताहाक
तिनि, मग्गंसां ज्यु ।

“घारे छु ताहाकगु खं ?”

“खः छग्हु जि व सेठया काय्याप रये ख्वना मोल्लु बने घका
वना बले लॅय् बिचे हे तन । बिपत्ता जुल । अले मा-म्वापिसं सित उवी
का घका घःसु याना सीम्हेस्या नामे याये माःगु फुकं सिघेका बिल” घका
सोरेय्य बेशं बोह्य पासां धाल ।

मिसा जूम्हेसिनं धाल— अबले मोल्लु वना बले तंहु जि हे खः ।

छु घया वियागु जिमि सेठपुत्र देवपुत्र खं बांलाह्य, छि जुल मिसा,
घका मिजंम्हेस्यां धाल ।

हाकनं मिसान्हेस्यां धाल—जि वहे खः । छु जूगु गये जूगु घयागु
खं कना हये — उखुनु मोल्लु वना बले लॅय् महाकात्यायन भन्ते नाप
लात् । वसपोलया चीबर पुं बले बांलागु शरीर खना थये मती वल, अले
मिसा जुल घका जूगु खं फुकं कन ।

अहो, जित घाये म्वा ला ? वसपोलयाके क्षमा मपवना ला ?
घका पासान्हेस्य! न्यन ।

“मपवना” धाल ।

वसपोल थन हे लिक्क बिज्याना खंगु हु । जि वसपोलयात्
भोजनया निर्ति निमन्त्रणा याः वने । छं वसपोलयाके क्षमा फोन कि हानं
मिजं उवी घया पासाह्य महाकात्यायन भन्तेयात् निमन्त्रण याःवन ।

महाकात्यायन महास्वबिर बिज्यात् । भोजन याके धुनेबं जिमि
पासायात् कृपातसें क्षमा याना बिज्याहं ।

छाय् छु जुल, छु धका क्षमा बीगु ?

“छपिनि शरीर खना बाँलाना वया कला जूसा गुलि ज्यू धाये मात्रं मिजंहा मिसा जुल । उकि छपिके क्षमा पवना च्वंगु छः ।”

अले महाकात्यायन भन्ते नं धया बिज्यात— एसा क्षमा जुल का ।

उलि धाये मात्रं व मिसा हानं ह्लापा गथे छः अथे हे तुं मिजं जुल ।

अर्नालि थः भात जुया च्वंहेसित धाल—पासा, थ्व मत्त निहा की निहास्या पाखें दुहा छः । जि ह्लापा मिजं जुया च्वना बले नं मत्त निहा दु । थुपिं निहा छित हे तोता थके । जिगु थ्व हे जीवने मिजं जुया, हाकनं मिसा जुया हानं मिजं ज्वं धुन । आ जि गृहस्थाश्रमे च्वंच्वने मास्ते मवल । जि वसपोलयाथाय् भिक्षु जूवने धया भिक्षु जुल । नां सोरेय्य भिक्षु जुल ।

भिक्षु ज्वी धुंका श्रावस्ती बिज्यात । मिजं मिसा हानं मिजं ज्वी धुं कुहा भिक्षु छहा श्रावस्ती वया च्वंगु दु धयागु खबरं मनूत आश्रयं चाल । गज्यागु खं न्यने दत । यक्व मनूत वसपोलयाथाय् वया न्यन— भन्ते, अद्भुतगु, आश्रयंगु खं छता न्यना अथे जूगु छः ला, गथे जूगु थें ?

लिसः बिल— उपासकपिं, जूगु खं धाथें छः ।

“छपिनि पाखें हे बूपिं मत्त निहा दु, छपिनि जहान पाखें निहा दु । अपो माया गुपिं मत्तेत लगे जू ले ?”

“जि थः पाखें बूपिं मत्तेत अपो माया वं ।”

थथे न्हाबलें मनूत हुल हुल वया खें न्यं वइ च्वनीगु जुयाचवन ।

आपासिया प्रश्न छः— “प्यहा मत्त मध्ये अपो माया सुयात वं ?”

लिपा हानं प्रश्न न्यं वो बले सुयातं नं माया मवं सकलें बराबर
धया बिज्यात ।

अले मनूतसें धाल भिर्कुं मखुगु खें ह्यात । ह्यापा ह्यापा बः पाखें
दुपि मज्जेत अपो माया वं धाइए आ जूबले सुयातं माया मवं धाल ।
अरहत जूम्ह यें रुवंक खें ह्यात धका हएला जुल ।

दुद्धं ध्व खें न्यना धया बिज्यात— जिमि काय् नं मखुगु खें
मह्हा— न अरहत हे जुल धाः । ह्यापा मां महु बले धः पाखें दुपि निह
मज्जत यो धाल । आः, बःगु मनयात बांलाक बसे तये धुं'कुर्गुलि सुयातं
बिशेष माया याइ मखु ।

Dhamma.Digital

इन्द्र-धर्म

वैशाली नगरे महाली धयाह्य लिच्छवी राजा भगवान् बुद्धया-
थाय वना न्यन-

भन्ते, छपिसं इन्द्रया बारे खं कना बिज्यात, छपिसं इन्द्र धयाह्य
खं ला ?

बुद्धया लिसः ख— खं ।

महाली— भन्ते छपिसं खह्य इन्द्र नकलिह्य ज्वी । धात्थेयह्य
इन्द्र मनूत्सें खनी मखु ।

बुद्ध— महाली, जिगु खं न्यं । जि इन्द्र नं ह्यस्यु । इन्द्र ज्वीगु
धर्म नं स्यु । इन्द्र धयाह्य ह्यापा मनू ख । व छह्य मघ धयाह्य मनू खः
उकिं इन्द्रयात मघवा धाइ । इन्द्र ज्वीत न्हेता धर्म पालन याये मा ।
व छु छु न्हेता-

- १) प्राण वत्तले मां—बौया रक्षा व सेवा यायेगु ।
- २) कुले गुणवान्पि थकालिपिन्त सम्मान यायेगु ।
- ३) नरम वचन खं ह्याना जनप्रिय ज्वीगु ।
- ४) गुबले नं चुक्ली खं ह्या मज्वीगु ।
- ५) कंजूस व कपटी मजूसे बीगुली ल्हा चक्कनेगु ।
- ६) असत्य खं म्हायेगु ।
- ७) तं पिमकायेगु, तं पिहाँ वोसा तुरन्त कोत्यला छोयेगु ।

महाली ध्व न्हेता धर्मं पालनं याना वंगुलि इन्द्र उची खन । मेगु नं ज्या यानां वंगु दु ।

महालि न्यन- भग्ते, इन्द्र उची न्ह्यो मेगु छु ज्या याना थकल थें व नं न्यने मास्ते वो छको कना बिज्याहें ।

बुद्धं धया बिज्यात- महाली, न्हापा इन्द्र मघ धयाम्ह मनु जुया छ्वं बले वं परोपकारया ज्या याना जुल । वं याइगु ज्या छु धासा व न्ह्याथाय् वंसां थाय् सफा सुधर याना खनीगु । गनं बाखं कना छ्वंसा मनूत ख्वने छिक थाय् दयेका सफा याइ ।

लिपा छुं ज्याय् खेले महुगु दोम्बो भ्यागु व फारपातं तोपुया खंगु थाय् बांलाक सफा याना छ्ये दयेका ख्वंख्वन । तर भवा वःला-पिसं वयागु थाय् कया वयात थना छोट ।

मघ माणवं हानं मेथाय् कू आदि ज्याभ ख्वना थाय् सफा याः वन । जमीन मावं वंका छ्ये दयेका ख्वन्हेसित हानं अल्सी व ठकातसें वयात थना थःपिं ख्वन । एमं वया नुगले मस्या । वं मती तल- जि यानागु ज्यां ख्वनेगु थाय् महुपिस्त थाय् खुनु दत । उलि खुनु पुष्य याये खन धका मन थकया सन्तोष जुया ख्वन ।

आ लें छपु दयेक वने धका मनूतेत यक्व उपकार उचीगु ज्या याना ख्वन । मनूतसें न्यन- ए मघ, छं छु याना ख्वनागु ?

अं ! जि स्वर्गे वनेगु लेंपु दयेका ख्वनागु । उलि जक मखु इन्द्र उचीगु लेंपु ध्व धका मघं धाल ।

अले मेपिसं धाल- जिमिसं नं थाये छ्यू ला ?

“छ्यू नि इन्द्र उचीगु ज्या नं थाये मची ला ।

मेपि नं वया धमाधम लं दयेकल, गुलिसितं तुं म्हुइके बिल,
गुलिसितं बगीचा दयेके बिल । अथे याना च्वंगु गाँया मुखियां खन । व
अन वया धाल—

छिमि छु याना च्वनागु ?

खः जिमि इन्द्र ज्वीगु व जनहित ज्वीगु ज्या याना च्वनागु का
धका इमिसं लिसः बिल ।

गाँया द्वारे बा मुखिया धाःसा जनतायात ख्याना ज्या कया मोज
याना च्वंहा जुया च्वन । अले वं धाल— आमज्योगु ज्या नं यायेगु ला ?
छु फाइदा, न नयेगु, न मोज, न बाँलाक वसः पुनेगु । गृहस्थाश्रमे
च्वनीपिगु ज्या मखु । हूँ ! जंगले वना शिकार याना, साक्क दयेका नया
एला त्वना प्याखं हुया मोज याये माःगु बखते म्वा मदुगु ज्या याना च्वंगु
धका हक्का धाल ।

इमिसं धाःसा द्वारें धाःगु खँयात वास्ता हे मयासे लं, बगीचा
व तुं आदि दयेकेगु ज्या याना च्वन ।

द्वारेया तँ पिहाँ बल । जि धयागु खँ हे मन्यापि धका जुजुया-
थाय् वना उजुर याः वन कि— थन गामे छुंत छगू बथां वया साप दुःख
बिया च्वन । गाँ स्यंका च्वन ।

जुजुं खः मखु सोकबुक्क मयासे फुकसितं ज्वना हि धका आज्ञा
बिल ।

सिपाइत वना फुकसितं प्यपुं क चिना जुजुयाथाय् ज्वना यंकल ।
मघं धाल— पासापि, कीसं मखुगु ज्या यानागु मदु । ग्याये
म्वाः । इमिगु प्रति छुं द्वेष भाव तयेमते मैत्री भावना या ।

बुधुयाथाय् प्यनेवं हकुम बुल— धुपि वरमास कुंति किति
 न्हइका स्याना षु ।

किसि तोता बिल । किसि इमि न्होने प्यनेवं सुंका सिहाँ बइमु,
 कयकुना बीगु ।

एव खबर न्यना बुधुं विचरिं धस्त— छु ज्जुं ? केवं छु रहस्य
 अवश्य वइ । खुंतेत सःता न्यज— छिमिसं गामे कया छाव् दुःख विवा
 च्चनागु ? छाव् छुफ् त्यंका च्चनागु ? जि छिमित याना च्चनागु छु
 मज्जित ? जि विवा च्चनागु छु मगात् ?

मघ माषवं धाल— महाराज, छु आत्ता बुया विच्येनागु ?
 जिपि खुं महु, जिपि ला गां उर्रति धानां जनताया सेवा याना च्चनापि ।
 लं दयेका च्चना । तुं न्हुया च्चना । बगीचा दयेका च्चना । धर्मशास्त्रा
 दयेका च्चनापिन्त छाव् मये ?

बुधुं धाल— गांया हारे बया वरमासत छुप्यः सरकारया
 विरोधे मखुये सना च्चन धका धाः बल ।

मघं धाल— महाराज, आम हारे विचियेनाम् वरमासला कया
 हति, शिकार यान्ना हति, स्रमक नया प्याखं हुला, कुं हित्त म्मेव धाये
 वा धागु खंयात् जिमिसं वास्ता मतयागुलिं तंकाया जिमिगु करे मखुये
 उरुर याः बल । जिमिं खुं महु । जिपि सत्यया आधारे च्चन धका च्चना ।
 जिमिसं पञ्चशील मस्यंका ।

कुंति खं प्यनेवं वरमासत पयु निर्मित हे म्जिन्नु कुम स्स, सत्यया
 मू स्स, जि बुधु बुया वं हारेवा ह्महाले सत्तेः बुया विरिंवीरिन्त दुःख
 बी माल । क्कमिं का ! एव जि सतिया जिमिं दुःख जिना । मने छुं

मञ्जुषे तयेमते । गांया द्वारेया थासे मघयात तया, मुखियायात वया हे
 नोकर बा सेवक याना बिल । द्वारेया सम्पत्ति फुकं मघयात लः ह्लाना
 बिल ।

बुद्धं धया बिज्यात- महारत्तं ! बहे मघ इन्द्र जुल । उर्कि अलसी
 ज्वी मज्यू, अप्रमादी बा उद्योगी ज्वीगु णि ।

मन बःलाके मा

ह्यापा ह्यापाया खं खः । वाराणसी देशे ब्रह्मदत्त धयाह्य जुजु
छह्य दु । व जुजुया साप बांलाह्य महारानी छह्य दु । व जुजुं जनता बा
प्रजापिनि प्रति दया तथा करुणा चित्तं राज्य चले याना च्वन । लिपा
महारानी काय् छह्य बुद्धकल । व मचायात नां छुइ खुनु भारी नवसां
उत्सव माने यात । भ्रमण व ब्राह्मणपिन्त व गरीबतेत दान नं यात ।
राजवरबारे ज्या याना च्वापि व पाहां बोपिन्त साप साक्क भ्ये नकल ।
सकलें लयता बो । अनं लिपा राजकुमार ब्राह्मणते न्होने तये हल ।
न्होने तथा जुजुं न्यन- थ्व मचाया भविष्य छु ज्वी ?

अले ब्राह्मणतसें मचाया शरीर लक्षण बांलाक बिचाः याना
स्वत । परीक्षा याना स्वये धुंका ब्राह्मणतसें धाल- थ्व राजकुमार पुष्य
व संस्कार बःलाह्य खः । प्रजाया बारे ध्यान तथा राज्य याइ । प्रजापिनि
पाखें नं साप हे माने याका च्वने दइ । विद्या नं याकनं सयेका काइ ।
पञ्च आयुध शिल्पशास्त्रे तस्सकं नां जाह्य ज्वी ।

जुजुया राजकुमारया भविष्यया खं भ्यना साप लयताल, सन्तुष्ट जुल ।
पञ्च आयुध (न्यागू प्रकारया शस्त्र) या बारे दक्षह्य (सःह्य नां जाह्य)
ज्वी धागुर्लि जिमि काय्यात पञ्चायुधकुमार नां तथा बी धका जुजुं नां तथा
बिल । पञ्चायुध धयागु = (तलवार, धनुष, भाला, गद्दा, कुस्ति) ल्वायेगु ।
महारानी साप हां दुह्य जुया च्वन । राजकुमारयात सेवा (सुभ्रुसा) दहल
माःगु तक थःम्हं याना बिचाः याना तल । अथे धयागु इलेबिले नकेगु

(बित्यामे मखु): त्वंकेगु, मोल्हुइकेगु फुकं वहे इले याना मचायात तःधिक यात । मचा स्वस्थ व ज्यू लायक जू । म्हं मफु धयागु गुबलें मडु ।

थः मचायात मनीगु छुं नयेगु पदार्थ न्होने तयेकी मखु, छ्याय् कि मचां पिरे याइ धका । पिरे यात कि बी माली । अथे न्होने लागु नके बले मचाया प्वाः स्याइ । पचे मज्वीफु । उकि याना नाना प्रकारया ल्वे दया वइगु । गुलिं गुलिं मांपिसं मचां मनल कि बा खल कि ख्यायेत फोगीतयेत, फकीरतयेत ना यंकि धका, भौ बल, ख्या बल धका ख्याईपि दु । अथे ख्यायेगु मूर्खं ज्या खः । थुकि याना मचांनिसें ग्यापफर ज्वी, मुटु कमजोर ज्वी । मचांनिसें मां अबुं ख्याना तःगु संस्कार मने मुला च्वनी । उकि पञ्चायुधकुमारयात महारानीं उत्साह बढे ज्वीगु, बहादुर ज्वीगु, सुं खना मग्याइगु जक खँ स्यना तल ।

राजकुमार न्यादें दुबले आखः स्यना बिल । वं याकनं आखः सयेकल । मचा तःधिक जुल । ज्ञां दया बल । मेमेगु शिक्षा शास्त्र सयेकेया लागी आखः ब्वंकेगु स्वसाः स्वया च्वन । अबले राजकुमारते लागी प्रसिद्धगु शिक्षा संस्था (पाठशाला) गन्धार देशे (पाकिस्ताने) तक्षशिला धयागु नामीगु शिक्षा केन्द्र दुगु जुया च्वन । अन च्वंहा दिसापामोक्ष (प्रधानाचार्य) याथाय् दोछि दां बिया राजकुमार तोता थकल । अय् धयागु छात्रावासे तथा थकल ।

व राजकुमार तःदें मछि च्वने म्वाक हे सयेके माःगु शिल्प शास्त्र याकनं सयेका काल । ब्वनेगु वचचाये कल । शस्त्रअस्त्र चले यायेगुली साप सःह्य जुल । कुस्ति ल्वायेगुली नं सःह्य जुल । अले राजकुमार थःगु ढरबारे लिहां वनेगु ई जुल । राजकुमार गुह्याथाय् वन । आदर गौरव

पूर्वकं गुरुया पालि भोपुया वन्दना यात । नमस्कार याये धुनेवं - थन थुलिमछि च्वने धुन, जिगु पाखें छुं द्रंगु ज्या जूसा, भूल दुसा क्षमा याना विज्याहूँ धका क्षमा फवना च्वन । गुरुं क्षमा बिल । लिहाँ वनेत गुरुया आज्ञा कया गुरु वियोगं नुगः मर्छिका थःगु नगर पाखे पला न्ह्याकल ।

थ्व निगू शहरया बिचे ग्यानापुसे च्वंगु घनघोर जंगल छगू दु । थ्वहे जंगलं वाराणसी शहरे वनेमाः । थ्वहे जंगलं वनेत्यं बले अन च्वंपि मनूतसें धाल- ए भाजु, थ्व जंगलं वनेमते ।

राजकुमारं न्यन- छाय्, थनं वन धायेवं छु ज्वी ?

मनूतसें धाल- थन जंगले ग्यानापुसे च्वंह्य तस्सकं हारांह्य लाखे छह्य दु । थन वक्कोसित स्याना नइगु । सो छ अपायसकं बाँलाह्य, छाय् अकालं सी वनेगु ? व राक्षसया वा च्वांमुसे च्वं, सं भालुया थें ताहाक । तःधिकसे च्वं । ल्हाः तुतिया लुसि नं भालुया थें ताहाक ज्वीक पिहाँ वया च्वंगु दु ।

राजकुमारं धाल- जि लाखे खना मग्या । जि लाखेनाप ल्वायेगु विद्या सयेका वयागु दु । जित जिमि मांमं मचाबले हे लाखे खना ग्याये म्वाःगु, लाखेनाप ल्वायेगु खें स्यना तःगु दु । आ जि गुरुयाथाय् नं सुं खना ग्याये म्वाःगु शिल्पशास्त्र ब्वनाह्य । जि व राक्षसयात दमन बायेफु ।

मनूतसें धाल- गज्याह्य भाजु, धयागु खें जा न्यं । व लाखेनाप ल्वाये फैंमखु । गज्या-गज्यापि मनूतेत ला व लाखेनं स्याना बी धुंकल धासेंलि, छ नकतिनयाह्य पट्टाचा, धयागु खें न्यना थ्व जंगलं वनेमते ।

राजकुमार छत्ति मग्या । गामातेगु खें मन्यंसे जंगलं सरासर वन ।

मनूतसें धाल- छ सी हूँ धयागु खें मन्यं । थौकन्हेयापि ल्याय्हात बुढातेगु खें न्यनी ला !

राजकुमार सरासर जंगल स्वया वन । लाखे दुथायू ध्यन । लाखे
न्होने दं वल । राक्षसयात राजकुमारं धाल-

जि थन वयागु जिगु बहादुरी व पुरुषार्थ क्यनेत खः । छ थन दु
धागु न्यना, छनाप ल्वाये धका वया । छ ताकत दुहा खःसा वा ल्वाये ?
छन्त जिके दुगु बीखं जाःगु बाणं कयेका थन हे सिधयेका बी । थुकथं फुति
साथं राक्षसयात ख्याचो बिल । ख्या जक ख्यागु मखु, धनुष बाणं कयेका
नं बिल । तर व धनुष बाण राक्षसया ह्यायू च्वंगु बँयू प्यपुना च्वन ।

राक्षसं धाल- छंगु धनुष बाणं ला छुं ज्या मवल । आ छं छु
यायेफु ? थथे धया खिचां म्ह थाथा याये थें याना बाण फुकं बँयू हायेका
बिल ।

तर राजकुमार हतोत्साही मजू । वं तलवार पिकया पाला बिल ।
तर व तलवार नं लाखेया म्हयू प्यपुन । अनं लिपा पा कया पाला बिल ।
व नं प्यपुन । मुगलं छयाना बिल, व नं प्यपुन । नयागु चक्कां कयेका
बिल, व नं राक्षसया म्हयू प्यपुन ।

राक्षसं न्यन- आ छं छु यायेगु शक्ति दनि ले ? छन्त जि नःसां
जिल ला ?

राजकुमारं धाल- ए लाखे, जिके धनुष आदि अस्त्र दया जक
जि थन वयागु मखु । जिगु ल्हाः दु । छत्थु छन्त दायेबले छंगु दुगः बवें
तोथुला बी धया दाया बिल । जःगु ल्हाः नं प्यपुन । देपागु ल्हाः, तुति नं
प्यपुन । छ्चनं प्वाथे च्वया स्याना बी धका छ्चनं च्वःबले छ्चो नं
प्यपुन । राजकुमारया ल्हाः, तुति, छ्चो न्यागु अंगं नं राक्षसया म्हयू
प्यपुने छुंकल । एनं छ्पति हे ग्या धयागु मडु । अधैर्यं मजू । भग्यासे खँ
ह्लाना च्वन ।

अले राक्षसया मती खः ध्व मनू मामुलिहा मखु । ध्वयाके मनुष्य गुण धर्म यक्वं दु । ध्व सिंह ये जाहा मनु खः । राजकुमारयाके न्यन-

छ जिगु पञ्जाय लाये धुंकल, छंगु शस्त्र अस्त्रं छुं ज्या मवल । छं म्ह छम्हं जिगु म्हय प्यपुने धुंकल, अय नं छ छति हे मग्या । छ कारणं छ मग्यागु ? छंके छ शक्ति दु ?

अले राजकुमारं धाल- जिके कुने बज्रायुध दु । छं जितः नल कि छंगु प्वाः हे पंम्हुया बइ । छंगु आतापुति कुचाकुचा जुया सिना बनी । उकि जि छति मग्या । ग्याये माःगु छुं कारण मखु । बन राजकुमारं उपमा म्युगु बज्रायुधया अर्थ खः बुद्धि, प्रज्ञा व ज्ञान खः ।

राक्षसं विचाः यात ध्व मनू नं धागु धात्थें हे खः । ध्वयागु ला छकूचा जक नल धाःसा नं पचे याये फेमखु । ध्व उत्तमहा मनु खः । अबश्य नं ध्वया प्वाये अज्यागु शस्त्र बइ । उकि ध्व छति मग्यागु । ध्वयात नयां ताले लाइ मखु । बये मती तया धाल- छन्त जि नये मखुत । छन्त जि तोता बी ।

राजकुमारं धाल- जि अर्थे बने मखु । छन्त नं ब्वना यंकेगु । छं बन जंगले ब्वना आपासित हिंसा याना पापकर्म याना ब्वन । छं बज्यागु पापया ज्या तोते मफुसा जि छन्त बाकि तये मखु । छं ध्व हिंसाया ज्या तोति । छन्त जि नका तये । छ पञ्चशीले ध्वं ज्यु ला कि मज्यु ।

राक्षसं धाल- जित नका तये फुसा छं धात्थें ब्वने ।

राजकुमारं राक्षसयात दमन याना गां गामे बना, नगरं नगरे बना राक्षस दमन याना बयागु खबर बिल । सकमनं हर्षं व उल्लास, लयताया वीषाबली माने यात । चिन्ता व भयया बातावरण मन्त ।

राजकुमारयात बाराणसी ध्यनेवं भारिनक्सां स्वागत यात । बी महुसेलि राज्य बले यात । प्रजाया निति माःगु तक उन्नति व हितया ज्या याना प्रजाया अबु जुया ब्यन ।

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स

माँया गुण

ध्व "माँया गुण" म्ये कलाया खँ न्यना माँ यात स्याना जेले
च्वना माँया गुण लुमंका च्वया तःगु खः ।

पार गथे जुइ, माम यागु गुण नं ॥

सेवा यायमफु जि नं, ध्व पापी मन नं ॥धु॥

गभं बास च्वना बले, गुलि दुःख सिया दिल ॥
जित दुःख जुई घका, गुली म्हतु म्हाला दिल ॥
अति कष्ट सह याना, जन्म व्युम्ह माम या ॥
भक्ती याय मफु जिनं, ध्व पापी मन नं ॥१॥

खि फाय च्व फाय धाय मसः, उखे थुखे फाना बी ॥
नवः घचा सह याना, ह्यका चोयका छोयाबी ॥
भ्वातीं थे दुःख सिया, हुके याम्ह माम या ॥
तहल याय मफु जि नं, ध्व पापी मन नं ॥२॥

चिकं चाकं बुइका बी, पित्तु पीका मुले तई ॥
ख्वा सोया मुसु न्हिला, दुःख फुकं तंका छोई ॥
अमृत धारा दुरू त्वंका, बोलं कुम्ह माम या ॥
सेवा याये मफु जि नं, ध्व पापी मन नं ॥३॥

नये त्वने भाय मसः, इले बिले त्वंका वनी ॥
 न्हागु ज्याखें याना चोंसां, जि हे तुं लुमंका व्वनी ॥
 चान्हें न्हिनं जुजु घका, घय घय पुइन्ह माम या ॥
 भक्ति याये मफु जि नं, व्व पापी मन नं ॥४॥

छयु निषु मुसु वई, न्हे ज्यु मदेक घंघा काई ॥
 मिखा वंक खोबी तया, अजि बंध केना सोई ॥
 चोकि होले हाले याना, म्वाका तन्ह माम या ॥
 भक्ति याये मफु जि नं, व्व पापी मन नं ॥५॥

न्यावें उमेर वसे निसें, भाखः बोंके चाले याई ॥
 ह्येका अनेक जतन याना, इलम कमाई देका विई ॥
 विवाह कर्म फुक्क याना, लय लय ताइन्ह माम या ॥
 सेवा याय मफु जि नं, व्व पापी मन नं ॥६॥

जिनु निर्मित दुःख स्फु स्फु, उमेर नं घल्के कुल ॥
 ग्हा तुति सिबिल जुया, सने सानं मफुत ॥
 अले छंजु भरे घका, भर कान्ह माम या ॥
 तहल बाय मफु जि नं, व्व पापी मन नं ॥७॥

व्व मन मोल खोला, हानं लिपा वइनु मडु ॥
 लाख चौरासी हित् हिला, तरे ज्जीत व्युपु ॥
 माका बोहू जालं केना, वेत काय मफुत ॥
 माः तणे यये वेंच, वेरय नं फुइन ॥८॥

धर्मकीर्ति विहार व बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया प्रकाशन

१. बुद्धया किंनिगू विपाक	१९. प्रार्थना संग्रह
२. अभिधर्म	२०. मत्ति भिसा गति भिनि
३. मैत्री भावना	२१. बाखं भाग-१
४. ऋद्धि प्रातिहार्य	२२. बाखं भाग-२
५. योम्ह म्हाय्	२३. बाखं भाग-३
६. पञ्च नीवरण	२४. बौद्ध दर्शन
७. भावना	२५. बौद्ध ध्यान
८. बुद्ध धर्म	२६. पञ्चशाल
९. एकताया ताःचा	२७. हृदय परिवर्तन
१०. प्रेमं छु जुइ ?	२८. ह्लापांयाम्ह गुरु सु ?
११. कर्तव्य	२९. शान्ति
१२. मिखा	३०. बोधिसत्व
१३. बुद्धया अन्तिम यात्रा भाग-१	३१. नारी हृदय
१४. बुद्धया अन्तिम यात्रा भाग-२	३२. शाक्यमुनि बुद्ध
१५. त्रिरत्न गुण स्मरण	३३. पटाचारा
१६. परित्राण	३४. अनन्त लक्खण सुत्त
१७. बौद्ध प्रश्नोत्तर	३५. वासेट्टी थेरी
१८. कर्म	३६. धम्मचक्कप्पवत्तन सुत्त

लेखकया प्रकाशित सफूतः

नेपाल भाषा

१] गौतम बुद्ध	९] बौद्ध शिक्षा
२] बुद्धया अर्थ नीति	१०] न्हापां याम्ह गुरु मु ?
३] तथागत हृदय	११] हृदय परिवर्तन
४] त्याग	१२] बौद्ध ध्यान
५] दश संयोजन	१३] वाखं भाग -१
६] भिक्षुया पत्र भाग -१	१४] " " -२
७] " " -२	१५] बोधिसत्व
८] पेकिङ्ग स्वास्थ्य निवास	१६] माँ-बौ लुमन
	१७] धम्मचक्कप्पवत्तन सुत्त

नेपाली भाषा

१] नेपाल चीन मैत्री	५] पञ्चशील
२] बुद्धवाद	६] शान्ति
३] बौद्ध दर्शन	७] नारी हृदय
४] बुद्ध र व्यवहारिक धर्म	८] पेकिङ्ग स्वास्थ्य निवास